

אנקורי

בחירה שעושה שכל

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בלשון

על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית
מרכיב 70% מן הרמה הרגילה

מועד קיץ תשע"ז 2017

סמל שאלון: 11281 (מותאם)

הפתרון נכתב על ידי מיה צאלח-גפני ואסף גבעתי

חלק ראשון - הבנה והבעה

פרק א: הבנת הנקרא

חלק ראשון - הבנה והבעה

פרק א: הבנת הנקרא

1. א. היעדים של תנועות הנוער בעבר – ליצור חברה יהודית חדשה ומודרנית בארץ

ישראל, כינון עולם שוויוני יותר מבחינה חברתית, הגשמת רעיון התקומה הלאומית והעלאת עולים לארץ, קיום התיישבות חקלאית קיבוצית, הנחלת השפה העברית והשתלבות חבריהן במערך ההגנה על חיי התושבים.
היעדים מסוף המאה העשרים עד היום – הדרכה בזמן שהמדריך הוא חניך בעצמו, יציאה לשנת שירות או התגייסות לשירות משמעותי בצה"ל, שיתוף פעולה עם עמותות וסיוע לנזקקים.

ב. טקסט 1 – בחברה הישראלית החילונית נפרם הקונצנזוס סביב אותם ערכים ויעדים שהיו בעבר מוקד להתלכדות כלל-חברתית, ובנסיבות אלה קשה לחנך את חניכי תנועות הנוער לערכים וליעדים משותפים ולהגשמתם.

טקסט 2 – הבעיות, שלצורך פתרון הקימו הדורות הקודמים את תנועות הנוער החלוציות, נפתרו או השתנו, וכך האידאולוגיות של תנועות הנוער התרוקנו ממשמעותן.

ג. הערך של אחריות ועשייה למען הכלל נשמר בתנועות הנוער מאז הקמתן ועד ימינו.

ערך זה בא לידי ביטוי בימינו בעידוד הנוער להתגייס לשנת שירות לפני גיוסם לצה"ל שם הם עוסקים בפעילויות המכוונות רובן ככולן לקהילה, למשל סיוע לאנשים בעלי צרכים מיוחדים, סיוע בבתי ספר וטיפול בבני נוער שנפלטו ממסגרות החינוך.

2. א. הוכחות מטקסט 3 : (יש לציין שתי הוכחות בלבד)

- "המדריכים מתמודדים עם ביטויים חברתיים מטרידים, למשל העיסוק המוגזם של בני הנוער באמצעים טכנולוגיים, האלכוהול והאלימות בחברה."
- "החברה הישראלית נמצאת בשלב ההתבגרות והיא מנסה להחליט על זהותה הכלכלית והפוליטית, מתנהל כאן מאבק על ערכים ותנועות הנוער מנסות להדוף ערכים שאינם ראויים בעינין."
- "הצעירים מתמודדים עם מציאות מבלבלת מאוד."

ב. סיזל – "אנחנו מסרבים לקבל את התפיסה שמאחר שהכול מבלבל, אי אפשר להגיד כלום על שום נושא. יש טוב ורע, ואנחנו חייבים להגדיר אותם. יש ערכים בסיסיים כמו ערך שוויון האדם או מאבק בגזענות, שהגבולות שלהם ברורים."

3. הצעה לתשובה – אם הייתי מקים תנועת נוער חדשה הייתי משתית אותה על הערך של שירות משמעותי בצה"ל. מהכרות עם לא מעט בני נוער, אני מזהה ירידה משמעותית במוטיבציה לגיוס לצה"ל, והתפיסה של השירות כבחירה לא מחייבת. אני מאמין שהכנה טובה לשירות יכולה להגביר משמעותית את המוטיבציה לשירות משמעותי, ולשירות טוב ומועיל יותר גם עבור הנער או הנערה וגם עבור המדינה. אני רואה בשירות בצה"ל שלב חשוב בחיי הנוער הישראלי, שמחנך אותם לבגרות, ללקיחת אחריות, להצבת יעדים ומטרות ולחתימה להשגתם. נער שבחר לא להתגייס הוא המפסיד הגדול ביותר, וחשוב לי למנוע ממנו לעשות טעות זו.

חלק שני - לשון

פרק א: חובה – שם המספר

.5

- תשעה אחוזים
- שלושה
- שלושה רבעים
- מאה תשעים ושישה
- ארבע
- אחת
- בעשרים וחמישה
- שלושים ותשעה אלף מאתיים חמישים וחמישה
- השלושים ושניים
- בשישים ותשע

פרק ב: תחביר

6. א. (1) משפט פשוט

(2) משפט איחוי (מחובר)

(3) משפט מורכב

ב. הקשר הלוגי המשותף לשלושת המשפטים הוא ויתור/הסתייגות.

ג. משפט 1: הן – נושא

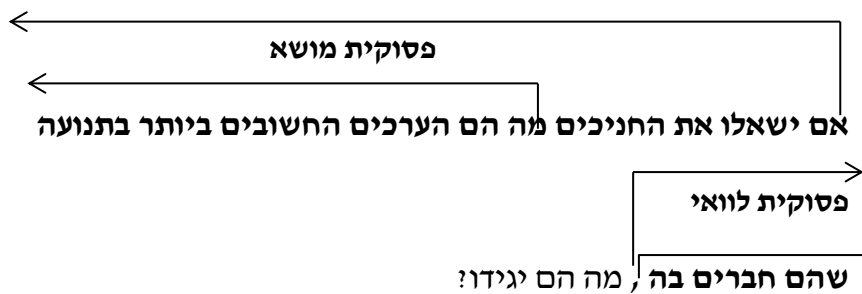
משפט 2: הם – נושא

משפט 3: היא – אוגד

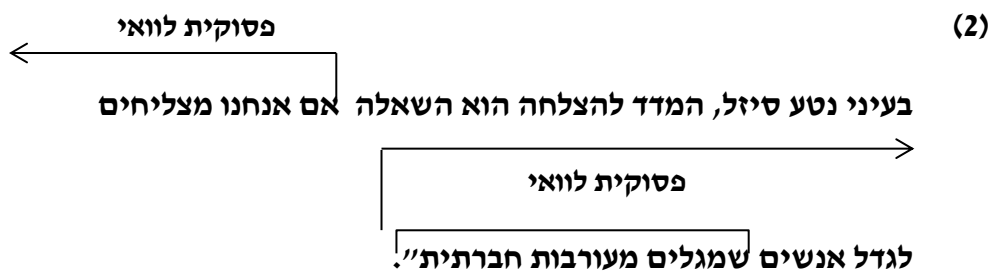
ד. יש ביניהם שיתוף והבנה אף על פי שהם מייצגים תנועות בעלות אופי שונה

ואידאולוגיה שונה.

7. א. (1) פסוקית תיאור (תנאי)

- לו שאלו את החניכים מה הם הערכים החשובים ביותר בתנועה שהם חברה, מה הם היו אומרים?

ב.

- משפט (1). פסוקית לוואי (מצומצמת)
- חלק מנשוא מורחב (החלו להתגבר)

8. א. היתרון שיש לנוסח המקורי הוא בהדגשת המסר ובהעצמה שלו.

ניסוח זה מדגיש את החידוש שהוא הדרישה מן הנוער לעשייה שכנראה לא הייתה מספקת עד היום.

ב. מדובר במסגרת שמחנכת להגשמת ערכים.

ג.

- לערכים = לוואי
- חינוך לערכים לא / אינו מתבטא במילים בלבד, אלא גם במעשים.

9. א. משפט (1) - תרומתה של התמורה למשפט: הבהרה / הגדרה.

משפט (3) - תרומתה של התמורה למשפט: פירוט.

ב. (1) על פי ערכי מגילת העצמאות = לוואי

(2) על פי ערכי החברה המתהווה – תיאור (אופן)

(3) על פי ערכי תנועות הנוער הציוניות = הסגר

ג. משפט 1: המציאות החדשה הלכה ונרקמה.

משפט 2: במציאות החדשה שימשה תנועת הנוער מסגרת חינוכית.

משפט 3: המסגרת החינוכית אפשרה למתבגרים להזדהות עם ערכי החברה.

10. א. (1)

- הצירוף שיוצר דו משמעות: **הקבוצה מרמת גן**
- תיאור (מקום); לוואי

(2) הצעה לתשובה:

משפט I –

לפני מספר ימים נערכו בחירות לראשות מועצת תנועות הנוער. המועמד שנבחר היה זה שנעצר לפני כחודש עקב התפרעות בבית ספרו. הנציגים הגיבו: **"בחירת יושב ראש מועצת הנוער הפתיעה אותנו**. חשבנו שהמתחרה הוא מועמד ראוי יותר."

משפט II:

לאחר אירוע אלימות קשה בו היו מעורבים חברי תנועת הנוער והמדריכים, פנו מספר הורים של חניכים צעירים בתנועה בבקשה להשעות את המעורבים עד לבירור מעמיק. אחת האימהות קראה: **"למדריך אסור להרביץ בשום מקרה**. היה על המדריך להרגיע את כולם ולא להצטרף למכים."

ב. (1) שירה = (1) נושא ונשוא

הנוער = (2) פנייה

(2)

- "שירה" - פועל
- "שירת" - שם עצם

פרק ג: מערכת הצורות

11. א.

הפועל	השורש	הבניין
קשורות	ק-ש-ר	פעל (קל)
נוספו	י-ו-ס-פ	נפעל
מעידים	ע-י-ו-ד	הפעיל
להיזהר	ז-ה-ר	נפעל
מתגמלת	ת-ג-מ-ל	פיעל
לתור	ת-ו-י-ר	פעל (קל)
הותווה	ת-ו-ה-י	הופעל

12. ב. תחושת

שגשוג

שינוי

מורשת

12. א.

(1) כינו

(2) כ-נ-י-ה

(3) כ-י-ו-נ

(4)

- נכון – נפעל
- כן – פעל (קל)
- לכוּן – פיעל
- מוכן – הופעל
- כינו – פיעל
- הכינו – הפעיל

ב. (1) חרתה

(2) נחי ליייה

13. א.

התפעל	הפעיל	פיעל	פעל (קל)
השתלבות הזדהות	העלאה השראה הוראה הפצה	שירותי תיקון ביטוי	שירה

ב. השתלבות – ש-ל-ב

שירה – ש-י-ו-ר

הפצת – פ-י-ו-צ

ג. תנועות הנוער : בניית חברה או בניין למשחקי חברה?

14. א. (1) מסירים

השורש : ס-י-ו-ר הבניין : הפעיל

(2) לשים

(3) שורשים גזורי שם : משם העצם מעיל נגזר השורש מ-ע-ל בשם הפועל

לְמַעַל ; משם העצם פיגימה נגזר השורש פ-ג-י-מ בפועל התפגימתי.

התהליך הלשוני שהביא ליצירת השורשים בפעלים אלו הוא גזירת

שורש משם עצם. בתהליך זה לוקחים את האותיות הבולטות בשם

העצם ומשבצים אותם בבניינים השונים על פי חוקי הדקדוק העברי.

במאמר מוסגר : לא רק ילדים עושים זאת אלא גם מבוגרים, במיוחד

כאשר מדובר במילים לועזיות שאין להן שורש, כך קיבלנו את הפעלים

– לסמס, לצ'וטט, לפרמט (מחשב) וכו'.

ב. (1) תביעה – התייז היא שורשית.

(2) תנועות – נ-ווי-ע.

תולדה- יו-ל-ד.

התעוררות – ע-יו-ר.

זכותו – ז-כ-ילה

ביקורת – ב-ק-ר

15. א. (1) עלון

(2) כתב עת

(3)

משקל קטלון	משקל קטלון
שׁוֹיוֹן	רְאִיוֹן
יְתָרוֹן	בְּטָאוֹן
	נְסִיוֹן

(5) דיאלוג : דו-שיח

ב. (1) זכות

(2) תפוסה

ג. (1) ערכי – צורן גזירה

(2) שם תואר

